MILJØDIREKTORATET TRONDHEIM
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Deres ref:
Vår ref: 2018/032452
Dato: 8. februar 2018
Org.nr: 985399077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

# Tilsynsrapport

Vi viser til inspeksjonen hos MILJØDIREKTORATET TRONDHEIM 23. januar 2018 - 5. februar 2018.

Inspeksjonen ble utført av spesialinspektør Andre Høva. Operativ leder og fellingsleder Nordfjella Petter Braaten og fellingsleder Nordfjella Knut Nylend var til stede under inspeksjonen.

**Tilsynet omfattet**

- Statlig uttak av villrein i Nordfjella sone 1

**Oppsummering**
**Det er ført tilsyn med dyrevelferd, gjennomføring av smitteforebyggende tiltak og håndtering av animalsk avfall i forbindelse med statlig felling av reinsdyr fra sone 1 i Nordfjella.**
**Den statlige fellingen av reinsdyr utføres som en del av saneringsplanen for å fjerne den smittsomme sjukdommen CWD fra Nordfjella. 2 fellingslag har vært i aktivitet i denne tilsynsperioden .**

**Smitteforebyggende tiltak**
**Det er gjennomført smitteforebyggende tiltak på fellingsmannskapenes forlegning på Breistølen. Disse tiltakene består i at det er etablert en smittesluse som alle mannskapene passerer gjennom på vei inn og ut fra feltvirksomhet. Alt yttertøy og støvler som brukes i felt oppbevares i urein del av smitteslusa. Operativ leder og fellingsleder har et ansvar for å instruere fellingsmannskaper og helikoptermannskaper i bruken av slusa. Det er også etablert et skille mellom reint og ureint område i uteområdet på Breistølen. Gjennomføringen av smitteforebyggende tiltak på Breistølen er vurdert som tilfredsstillende denne tilsynsperioden.**

**Det er etablert et opplegg for smitteforebyggende tiltak på baseområdet der de felte dyra tas inn for prøvetaking og lagring. Baseområdet er avsperret med sperresnor som er tydelig merket med "Adgang forbudt - smittsom dyresjukdom-Mattilsynet" . Det opereres med ulike soner innenfor avsperringen. Områder som må trafikkeres av lastebiler/trailere ved henting av containere og annen vareleveranse holdes minst mulig kontaminert. Droppområdet der dyra droppes fra helikopter eller avlastes fra scooterhenger, og området der dyra prøvetas inne i rubbhallen vurderes som svært kontaminert. Det er stor risiko for smittespredning dersom personer tar seg inn på det avsperra området uten å følge fastsatte smitteforebyggende tiltak. Det er nå påvist sikker CWD-smitte i 8 av dyra som er felt av fellingslagene. Dette**

**Mattilsynet**
**Region Øst**

Saksbehandler: Andre Høva
Tlf: 22 40 00 00 / 22777828
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

www.mattilsynet.no

Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

**viser at de smitteforebyggende tiltakene som gjennomføres både i baseområdet og på Breistølen, er svært viktige. Fellingslagenes motivasjon for og evne til å gjennomføre fastlagte smitteforebyggende tiltak vurderes som god.**

**Risiko for at rein tar seg ut fra sone 1**
**Sperregjerdet langs RV 52 er nå såpass nedsnødd at det ikke er funksjonelt på lengre strekninger. Det er så langt ikke iverksatt tiltak for å utbedre gjerdet og det er heller ikke regelmessig patruljering av grenseområdet langs Rv 52. Det er vanskelig å ha kontroll over dyras bevegelser når det oppstår lengre perioder med svært dårlige værforhold. Fellingsaktiviteten som foregår med utgangspunkt i Breistølen og baseområdet på Kjølen medfører likevel at det er rimelig god oversikt over reinsdyras bevegelser i dette området nå.**

**Sperregjerdet langs Fv 50 ble ikke ferdigstilt før vinteren. Det er etablert en tilsynsavtale med Aurland Fjellstyre på denne strekningen. Her er også tilsynet med grensa svært vanskelig i perioder med dårlige værforhold. Det er satt opp en sperresnor langs det påbegynte sperregjerdet, men det er problemer med at denne snora blåser og føyker ned i perioder med dårlig vær.**

**Det observeres enkeltdyr og små flokker inne i sone 1. Små flokker defineres i denne sammenhengen som flokker med færre enn 20 dyr. Det vurderes som svært viktig at disse dyra avlives raskt og effektivt når de oppdages ved rekognosering. Slike dyr vil være særskilt vanskelig å ha kontroll med i forhold til grensepass og de vil også være vanskelige å finne igjen seinere innenfor sone 1.**

**Bruk av helikopter ved felling av rein**
**Saneringsplanen åpner for felling av enkeltdyr eller svært små flokker av rein fra helikopter. Ved felling av dyr i flokk fra helikopter er det en forutsetning at alle dyra i flokken kan felles i løpet av kort tid. Ingen dyr fra flokken skal gå igjen i terrenget. I denne tilsynsperioden er felling fra helikopter brukt ved 4 anledninger. I alle disse 4 tilfellene har fellingen vært svært effektivt gjennomført helt i samsvar med retningslinjene som gjelder for bruk av slik felling. Dyra er påført et kortvarig stress før avliving. I følge loggføringen fra fellingsleder er fellingen avsluttet på under 1 minutt for enkeltdyr og flokker på 2-3 dyr . For en flokk på 11 dyr var fellingen avsluttet på 7 minutter. Dette vurderer Mattilsynet som akseptabel belastning på dyra i en fellingssituasjon.**

**Håndtering av animalsk avfall**
**Alt avfall fra døde rein håndteres som animalsk biprodukt kategori 1. Dette innebærer at avfallet behandles på en måte som inaktiverer CWD-prioner. På baseområdet oppbevares kadavrene i lukkede stålcontainere .**

**Dyrevelferd**
**Tilsynet med dyrevelferden under statlig felling er utført ved følgende metoder:**
**-Gjennomgang av de elektroniske loggene som føres daglig av SNOs fellingspersonale.**
**-Vurdering av skuddskader på avlivede dyr som er transportert inn til basestasjonen. Alle døde og avlivede dyr transporteres til basestasjonen for prøvetaking og videre håndtering som smittefarlig materiale.**
**-Vurdering av ernæringsstatus hos et utvalg dyr ved hjelp av visuell undersøkelse av beinmarg fra metacarpus og/eller metatarsus (rørknokler)**

**Resultater av tilsynet i perioden 23.01.-05.02.2018:**
**Gjennomgang av loggene:**
**Feltaktivitetsloggen viser at det er felt 188 dyr i perioden 23.01-05.02.2018. I tillegg er det hentet ut 9 døde dyr fra et snøskred i Tynjadalen 04.02. Fellingen omfatter 69 kalver, 72 simler og 47 bukker. 2 dyr er rapportert skadeskutt. Begge disse dyra hadde treff med førsteskudd i lungeregionen. Det ene av dem ble felt etter 400 meter flukt . Det andre ble felt etter ca. 1 km flukt.**

**Snøscooter brukes ikke i selve fellingssituasjonen, men til transport av personell i fjellet .**

**Vurdering av skuddskader**
**Avlivingen av dyra vurderes utført på forsvarlig måte. Denne vurderingen er gjort med bakgrunn i at fellingen utføres under forhold som er sammenlignbare med jaktsituasjoner.**

**Vurdering av ernæringsstatus**
**Ernæringsstatus hos dyra observeres ved å se på fettmengde i beinmargen i rørknokler på et antall rein hver uke. Beinmargen brukes som en indikator på fettreservene dyra har i kroppen. Når beinmargen er tilnærmet fri for fett er dyret kritisk avmagret. Målsetningen med disse observasjonene er å registrere om det skjer en kritisk endring i fettmengden i beinmargen. Fettmengden bedømmes i denne sammenhengen på en skala fra 1 til 3 der 1 er tilnærmet fettfri marg mens 3 er marg med høyt fettinnhold.**

**I denne tilsynsperioden er beinmarg fra 25 kalver undersøkt. 12 av disse hadde marg kategori 2, de øvrige 13 hadde marg kategori 3. Det ble også undersøkt hjertefett på 2 av de magreste kalvene . Begge disse hadde fortsatt normalt hjertefett . 7 undersøkte simler hadde alle beinmarg kategori 3.**

**Vurdering av effektiviteten av uttaket i forhold til dyrevelferden**
**Det er felt 960 rein fra fellingen startet 07.11. til utløpet av denne tilsynsperioden 05.02.2018. I den siste 14-dagers perioden har det vært 4 dager med effektiv felling, 5 dager med lite felling og 5 dager uten aktivitet i fjellet i det hele tatt. Værforholdene er svært avgjørende for fellingsaktiviteten. På dager med krevende eller umulige værforhold får dyra i all hovedsak ro. Det vurderes som dyrevelferdsmessig gunstig at dyra får slike naturlige hviledager. Dyra er fortsatt spredd på mange flokker. Dette vurderes som dyrevelferdsmessig gunstig fordi det medfører mindre fellingsaktivitet rundt hver flokk . Skuddsituasjonene blir samtidig sikrere og mer oversiktlige.**
**Ernæringsstatus hos dyra vurderes fortsatt som normal. Kalvene med beinmarg kategori 2 har fortsatt fett ved hjertebasis. Dette viser at de ikke er kritisk avmagret. Vi vurderer etter denne tilsynsperioden at den dyrevelferdsmessige belastningen på dyra er akseptabel.**

**Konklusjon**
Mattilsynet har ved dette tilsynet vurdert dyrevelferden ved statlig uttak som akseptabel. Denne vurderingen er gjort med bakgrunn i at den pågående fellingen av reinsdyra gjennomføres for å utrydde den smittsomme prion-sjukdommen CWD fra villreinområdet i Nordfjella. Det er vedtatt at villreinen i Nordfjella sone 1 skal fjernes innen 01.05.2018. For å nå dette målet vil det være nødvendig å utsette dyra for menneskelig aktivitet gjennom vinteren 2017/2018. Det vil bli ført tilsyn

med dyrevelferden ved statlig uttak hver uke så lenge fellingen pågår, og resultatene av tilsynene vil bli vurdert fortløpende.

**Se regelverk og rettigheter.**

Med hilsen

Astri Ham
avdelingssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*
*Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Kopi til:
Petter Braaten

Vedlegg:
Regelverk og rettigheter

# Regelverk og rettigheter

### Mattilsynet kan føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak
Mattilsynet har hjemmel i loven til å føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak. Hjemmelen i denne saken er matloven § 23 / dyrevelferdsloven § 30

### Du har rett til å få veiledning om regelverket
Dette betyr at du kan kreve å få vite hvilket regelverk som gjelder, hvor du finner regelverket og hvordan regelverket skal forstås. Mattilsynet kan ikke gi konkrete råd om hvordan du skal oppfylle regelverket. Plikten til å veilede følger av forvaltningsloven § 11.

### Vi har vurdert saken etter dette regelverket

- FOR 2002-06-27 nr 732: Forskrift 27. jun. 2002 nr. 732 om bekjempelse av dyresjukdommer (forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer )
- FOR 2016-09-14 nr 1064: Forskrift 14. sep. 2016 nr. 1064 om animalske biprodukter som ikke er beregnet på konsum (animaliebiproduktforskriften )
- Lov 19. jun. 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven )